

บทละครร้อง

เรื่องไกรแก้วกัณ ฤาได้ยเซิง

(สปากพระศรีรจนา)

สำหรับละครหลวงเบญจมิตร

ว. ศ. ๑๓๐

โรงพิมพ์ของดุษโทะษ

นารายณ์: กัณโฑ, นพพร:

บทละครเรื่อง

เรื่อง ไก่วักลั่น ฤาเดี่ยวเชิง.

(แปลจากพระศรีวิจิตร)

สำหรับละครหลวงนฤมิตร

ว. ศ. ๑๓๐

โรงพิมพ์ของดุษโทย

เลขที่

895.9112

เลขที่

2623440

เลขที่

ม. ๑๑๗/๗/๓๖

น. ๐๙๔

๔ พ.ย. ๒๕๒๑

บทละครย้อนเรื่องไกรภักดิ์ (ฤๅเสียด?)

(แปลจากพระศรีวิจิตรฯ สำหรับวัดหลวงนฤมิตรวิทย์, ๑๓๐)

ตัวละคร

- ๑ นายหวด อายุ ๒๖ มีความรู้ฉลาดซื่อสัตย์กล้า แก้วใจดี
- ๒ ชนสนิท อายุ ๓๒ สหายนายหวด
- ๓ ศาวินเท อายุ ๕๘ บิดาชาวอินเดีย รักชาติ
- ๔ ศาเวย อายุ ๕๒ บิดาชาวเวียดนาม ทิฐิमानะถ้ำ
- ๕ นายเทม อายุ ๒๗ มีความรู้ใจง่าย
- ๖ ศาเหนือ อายุ ๖๐ บอ ๆ
- ๗ เด็กเยอ อายุ ๑๒

- ๒ จนนจิตร
- ๗ หดวงยอนทองซ่ง อายุ ๖๗
- ๘ บาทหลวงวินเซนต์ อายุ ๖๐
- ๑๐ ถนอม อายุ ๕๔ ภรรยา นายหวด
- ๑๑ ยายย้าง อายุ ๕๐ ,, ตาวินเด
- ๑๒ ยายแก้ว อายุ ๔๙ ,, ตาวเรย
- ๑๓ นางวีนเดียง อายุ ๓๘
- ๑๔ นางเวียกเอ็ง อายุ ๒๐

ชุดที่ ๑ (จนนจิตร) ฉากถนนหลวงหน้าบ้านยอน ตัว
ถกรรมนายหวดแต่งตัวเกิดขึ้นมา กับชนดนิท

มาดีหวด ๑ (ถูกคู่) ทรวง สักัน, ดงดำร สหาย,
ชื่อนายหวด ใจรัจจน, บ้วนสวด, อนุภทหนอ ยิ่งไป
พิศะ, ญุโถก, วิโยกพอ ถูกแม่พ่อ, ซั้นใจ, ให้วิวาท กับ
ถนอม, มิประนอม, เด่นหับดี ทั้งแม่พ่อ, กัจะตัก, ชัดสันท่า
พี่น้องกัน, มั่นใจ, แต่เยาว์มา เปนกำพร้า, บิดาผู้, เดียงดูไว้

ข้างวินเตียง, เพียงชีวิต, พิศวดี ก็สุดวาศ, ะนาแสง, จะ
 แต่งไหว เป็นแต่หวด, ขวนวินเตียง, เดียงน้ำใจ พ่อ
 ไม่ให้, แม่ไม่ยอม, ด้อมเกียจกัน ฯ ๖ คำ

ทูปนะพว้า ๑ (ฉันท) ไปสระประทุม, เกิดประ
 ชุม, สำนามน้ำ (หวด) ผมค้องดา, ะอาทิดย์, มีกัจนั้น
 (ฉันท) ไปเกิดนะ, ะระอะไร, รือไว้วัน (หวด) เห็น
 แก่เด่น, เซ่นนั้น, กัซันเดอะ (ฉันท) รู้ดอกเนื้อ, เพ้อหอ,
 ย่อนินูน เหมือนคิริบูร, คิตคุ, ดูเอาเดอะ เมียถนอม, มียอม
 ปล่อย, หวดพลอยเฟอะ หลงดำเดอะ, อยู่กะบ้าน, ำคาญ
 จริง (หวด) โยยถ้าเห็น, ใจผม, รบมมือไหนจะดั๊, ไหนจะ
 ถง, ว่าหลงหมิง หลงก็หลง, แต่ไม่ตรง, ที่หลงอิง (ฉันท)
 ยิงพูคัย, ตโกนเฟื่อง, เรืองนารี ฯ ๖ คำ เจริจา (หวดไม่
 ยอมไป ขุนฉันทเคยดาเข้าโรง)

สอดสร้อย ๑ (หวด) ไม่เห็นใจ, เคยชนะใจ,
 ใจจะขาด สุดศวดี, วินเตียง, เหลือเตียงหนี (ดอกเขี้ยว)

๕

จนจิตร

เจ้าดอกกระเจียง ส่วนน้อยวินเตียงของเรียมนิเอย) หวด
เสียใจ, ได้วิชาห์, มาคราวนี้ จะบอกที่, ฤาจะบีด, ให้มีดลับ
(ดอกเอ๋ยเจ้าดอกดำดวน ส่วนน้อยนางยวนของเรียมนิเอย)
รักกันแล้ว, เชื้อกันแล้ว, ไม่แคตัวคด ขึ้นปีดปด, ก็เหมือนคน,
ชนดัลปดัล (ดอกเอ๋ยเจ้าดอกพุ่มะเรียง พี่รักวินเตียงพี่
เพียงใจเอย) เกิดถึงผิด, คิดดำ, ระวังพริบ คงจะคับ, ดาด
เชื่อง, เพราะเห็นใจ (ดอกเอ๋ยเจ้าดอกอังกาบ พี่ขอตัวระ
ภาพวินเตียงพี่เอย) สาวจะโกรธ, โทษพี่, มีฤาหนช ด้วย
มีข้อ, จำเปน, สุดวันไหว (ดอกเอ๋ยเจ้าดอกนวมแนว เปน
จนจิตรแล้ววินเตียงพี่เอย) หวดยังมี, ชั่ว, อยู่คราใด
ขอเอาโดย, วินเตียง, เพียงชั่ววัน (ดอกเอ๋ยเจ้าดอกกะดำพัก
สาวยวนยอรักของเรียมนิเอย) ฯ ๖ คำเจรจา (ว่ารักกัน
จริงต่อกันทั้งคู่ ช่างสาวฤาพ้อวินเตี แม้ย่างก็ไม่ยอมยก
ให้ เจ้าก็ไม่กล้าขัดท้าน ช่างตัวฤาพ้อแมื่กับบังคับให้แคง

ไถ่กู้เงิน ๕
กับคนอมตวักก็ชักไม่ได้ แต่ถึงอย่างไรจะขอรักวันแต่งงาน
ชีวิตหาไม่ จะโกรธซึ่งอย่างไรจะขอไปรับผิดชอบ เคนัดกัน
ไว้ว่ามาเมื่อไรจะบ่าวหนักหัวด & หัวด ก็บ่าว)

ถ้ายวนเขื่องจากท้อง หยอ ๑ (ลูกคู่) ยวน ดาวขึ้น
บ้าน รุ่งสว่าง หัวด ตั้งใจ เยือนเยียมชาย พายจิตร
มิตรมุ่ง นึกหน้า ขึ้นใจนำจุมพิต เพื่อนเล่นห่มบอง
โหยพิหวดเขย มาน่ายินดี คิดถึงคอย น้อยๆเยือน
คล้ายไคร่พ้อพิ ๑

ยวนเว ๑ (วันเลี้ยง) โหยไปพบ, เพื่อนชาย, ชาย
เพื่อนหนอ ช่อมะข่อ, เสือผ้า, หน้าโศกเศร้า ไม่หอม
หวด, ยวนหวด, คอวฤาเรา (ลูกคู่) ดาว หลบเข้า,
เรือนดาว, หวด ผ่าวคอย ๑ ๒ คำ เพลงยวนเวตัด

ยวนตักโ ๑ (ลูกคู่) ดาววันเลี้ยง, เลี้ยง ออก,
มานอกบ้าน ทรวงสว่าง, เกรงแม่, แสร้ง ไร่ ไร่ รอย

ขยับเขยื้อน, เอือนจิตร, คบิตคบอย พี่หวดข่มขี้, มอง
ภักตร์, กวักให้มา แล่นอดสู, ครั้นจะอยู่, อยู่ไม่ไหว
ครั้นจะไป, ฤาเผื่อไป, แม่ให้หา จะเกิดความ, ตุม
ตาม, คร้ามอุรา ฝนผวา, ด้งวู้, กอดชูชีพ ๗ & คำ

ยวนเพ้อ ๑ (วินเดียง) ไช้คิดถึง, เหมือนหนึ่ง,
น้องใจขาด หวดขัง ซลาด, ฟาดวินเดียง, เทียวเดียง
หุดบ (หวด) พี่คิดพิศ, ระนุโลก, โชคแท้ทบ พี่
อพยบ, มาถึง, กัดังมา (วินเดียง) ส่นุกใหม่, ได้
อะไร, มาฝากบ้าง (หวด) ส่นุกอย่าง, พี่จะค้น, ถวิล
หา ได้แต่ทุกข์, จุกจิตร, เพราะบิดา กำนัดสู้, คู่ชีวิต,
ยอดดาโดย (วินเดียง) อะไร เหนอ, เพ้อพ้อ, รอพัง
ช็อก (หวด) พี่จะบอก, นึกจะหลอก, หลอกไม่ไหว
คุณแม่คุณพ่อ, คยนี้ คยอ, รอพี้ไฉ่ แล้วย้ำให้, วิชาห์
ถนอม, ต้องยอมตาม (วินเดียง) พี่มีเมีย, เลีย แล้วย,

ไถ่ถอน

๗

หรือ หวดเอ๋ย อย่างเดียวเลย, ไม่ซึ้ง, ไม่หึง หาม รัก
วินเตียง, เพียง ชู, อย่าง ราม ด้มยาม, ด้มด้, อยู่ด้วยกัน
พ่อ แม่ หวด, ควรรนอ, ความ พ่อ แม่ เลี้ยง ขอ แต่, หวด
อย่าห่าง, ร้าง ราม ชวัญ เพราะแม่ พ่อ, ขอสัญญา,
สารบรรณ วินเตียงกตัญ, จิตร์มิกถ้ำ, มีด้าม (หวด)
ก้นนี้ชู้, พี่ถึง มี, เมียคกแต่ง เหมือนพี่ แม่, หัวใจ,
ไปสู้ แต่ จริต, รักอย่างมิตร, คิดทางนี้ อย่างสู้,
หวดแท้ๆ, ไม่ แปรเลย (วินเตียง) นั้นอะไร (หวด)
กำไไทย, ได้จากเหนือ (วินเตียง) โยโยเออเพื่อ, เหลือ
ถ้วน, แล้ว หวดเอ๋ย ขอเห็นหน้า, ชื่นชีวา, อย่า ชมเชย
ตามบุญ เคย, เพียงเท่านั้น, ไศกศัลย์โย ฯ ๑๔ คำ เจริญ
(เข้าหยอกชื่นใจกัน)

แขกดำห่วย ๑ (หวด) ถึงกรรมหวด, มีควมเคียด,
วินเตียง แล้ว มีขอ แคตัว, คดอชีวิต, พิศมัย ขอเป็น

เพื่อน, เหมือนข้า, ฝากอาไธย สองใจไว้, สวาทิขวัญ, จน
 วนคาย (โอ้เจ้าบัววัด คอเรีย เรือน้ำเย็น แสง ด้วย กระไร
 เดย หอม หวดน้ำเย็น ชื่นรมณ์ รวย เคือน หงาย
 พระพาย ช่วย เหมือน หวดเคียง วินเฉียง รทวย หน่ม
 ดาว คราว ด้วย ส้ม ก้นเอย) (วินเฉียง) กรวมวิน
 เฉียง, มี คอเรีย, เป็น คู่ หวด มี ขอรวน, รัก ร้าง, ห่าง
 สหาย ฝากอาไธย, ไว้กับพี่, ไม่มี คลาย ชื่นซื้อ ขาย,
 แด้ว ไม่เฉียง, วินเฉียง ชัง (โอ้ เจ้าดอก กุหลาบ ขาวพวง
 พราวสวน ด้วย ศรัย ยวน หอม ระเหย เชนชวน
 ชีพระทม ยิ่งหอม ยิ่งอยาก คม ถอด มีววย หาย ชม
 ก็ ลุก จะส้มเสีย แด้วเอย) (หวด) นำแคน คอ, ฤๅ หวดพี่,
 เมียมเคด้า วินเฉียง เหา, เปด้า, ฟแต่ หวง (วินเฉียง) มี
 มิ่งขวัญ, กตัญญู, ชูชัง เออ ก็ยัง, มี หวด, กำศมฺยโย (โอ้
 เจ้าช่วย สิ้นไม่สิ้น หวง แสง ด้วย รวย ดัง ขาย ด้วย สดั่ง

ไวกัดดิน

๙

มีอาไธย นอกจากพี่หวดทกขวนไทย ดินเตียงซังนัก
ไม่รักใคร เจ้าร่วมน้ำใจเดียวเฮย) ๖ คำ เจริจา
(คาเห่นอเต็น มา มองเห็น)

ยวนตลก ๑ (เห่นอ) อ้ายหวดไทย, ไล่ด้อยยม,
เดียนดินเตียง กูต้องเมียง, เมื่องำ, ทำไถด บอคนแม่
ย่าง, ทังดินเต, เฮกันไป รุมดบดบ, จับไว้, หรือได้เบ็ง
๖ ๒ คำ เจริจา (ย่องเข้าไปในบ้านตักครุ้ เจ้าวิน
เต็กอไม่ ยายย่างคามติด คาเห่นอถือคันพื้นออกมา)

ยวนเจ้าเต็ง ๑ (ตูกู) คาจินเต, เจ้ไม้เท้, ต่า
คันย่อง ยายย่างจ้อง, มองชะเง้อ, คาเห่นอเท่ง ถือคัน
พื้น, ยืนย่อง, ประดองเซ่ง ย่าแอบเซ่ง, หนีวัก, วกเข้า
มา นายหวดเห็น, ใจเต้น, แ่นยืนชิต นือตัก,
ดินเตียง, เมียงผา วังชันเรือน, หวดเซี่ยน, เซียดควา
ซองบหวี่, ที่ว่า, บันเปราหนีง ข้างพ่อแม่, แดคาเห่นอ,

๑๐ จันจิตร
เห่อจะจับ เห็นขยับ, หยิบบน, คั่นจะวิ่ง ข้างตาเห่อ,
เพ้อกะโจน, โยนพันทั้ง ยายอย่างนั่ง, ตกตั่ง, หน้าบั้งงอ
(อย่าง) ไปให้พัน, คนระยำ, ด้านด้านก็ แค่นจะรัก, ลูก
กู, เลื้อยดูชก (วันเต้) มึงอย่าหมาย, คาย เปตา, ถึง
เผ้าง้อ (เห่อ) เฮ้ยคุณพ่อ, ไม่ขอเตี้ย, ลูกเซยไทย
(อย่าง) ไปให้พัน, บ้านกู, เจ้าชู้หมา (วันเต้) ขึ้นเข้า
มา, ต่จับ, ให้คับไหล่ (ตาเห่อ) อยากให้ตั้ง, กวงซัง,
ถ้ายังใจ (พร้อมกัน) ไปอ้ายไทย, ไปเดียนั้น, เดียวค
คาย ๆ ๑๐ คำ เจรจา (ได้ชู้เห็นขยับ มือก่ตันท่าง
ออกมาก่ออดแก่ง นายหวดยืนตรองบง)

ร้อยดำ ๑ (หวด) ไร่ดำถ่วง, ถนนหลวง, จะ
เดินเล่น อดดกดำดี, ต่เน้น, เปนนิบหาย พิดักเขา, หง
หนิง, กันหญิงชาย ฉันทมีตระกูล, ฝิด ร้าย, เมื่อไรมี
(อย่าง) ลูกของกู, ดูชก, งอนง้อให้ว้ เขาไม่ให้, เลื้อย

ไถ่กู้ถื่น

๑๓

มา, จะพาหนี (หวด) เอี้ยยายยวน, มีควรหมาย, ซาย
ชาตรี จะทำที่, ทุจริต, ผิดอาการ (วินเต้) เฉอพูดมาก,
ค้อปาก, มันทำไม (เหินช) เกอะ ๆ ฤษ, จะต้อย
ได้, ให้พ้นบ้าน ไปไป ไป, อ้ายไทย, ไปอำนาน
(หวด) ฉันทาทำน (วินเต้) ไม่ต้องตา, เร้วหา
ไป ๆ ๖ คำ เจรจา (โตใหญ่)

ห้วงฮาโดย ๑ (ตกคู่) นายหวดหนุ่ม, กัดมกิด, ห่วง
วินเต้ง ค้อยเค้นเคี้ยง, แดเรือน, เต้ท่อนให้ นึกยุบด,
สนทนา, ยิงฮาโดย เปนจนวนใจ, จำร้าง, แม่นางยวน ๆ ๒ คำ
รชนีร้องให้ แด้วแปลงเปนนวนเห็น (หวดเข้าโรงวินเต้
ยายย้าง ตาเหอนกัฉั่นเรือน นายเทมยวนเมี่ยงออกมา)

ยวนแ้ว ๑ (เท้ม) กระไดเตย, พ้อเรย, เพี้ยเราแย
ยายแควแม่, แวได้, ใจเค็ดควน ตำวเคี้ยกเอื้อง, เคื่อง
แม่, เอาแต่ครวญ ไม่กล้าควน, ใจหวาม, ไป คามเรา

พ่อแม่เต็ม, เต็มจิตร, คิตตาชาฏ ไม่ขอพาด, พิงง้อ,
ไปขอเขา ช้อนวอนแป, แปก็ท้วง, ห้ามหวงเตา ว่า
ใจเจ้า, เวียกเอื้อง, ไม่เยี่ยงยอม ยอมเป็นศพ, ขอจะพบ,
แอบหลบมา ถึงจะฆ่า, หรือจะจับ, รับทุกหย่อม ถูก
ยาย่าง, ตาฉินเต้, ทำได้ให้ด้อม คุณ พ่อพร้อม, ใจปอง,
ไม่ต้องใจ ถึงวันเลี้ยง, งานเพียง, เชี่ยนเวียงฟ้า ก็
ทรมานกว่า, เวียกเอื้อง, เยี่ยงไม่ไหว เต็มเหลือเว้น, เป็นไร,
ก็ไปจะไป จะขอไขว่, รักกล้า, พยายาม ฯ ๘ คำ เจริญ
(แอบมาพบเด็กเยอให้สวดคำจางให้ ถืออักษรน้อยตอบ
ไปให้นางเวียกเอื้องในเรือนเด็กก็รับเข้าไป)

ยวนเจ้าถึง ๑ (ถูกคู่) สาวเวียกเอื้อง, เยี่ยง ย่อง,
มองหาชู้ ออกประตู, ตรงมา, อุรา หวาม รักก็รัก,
ซังกัรช, คร้ามก็คร้าม ชักแพรงาม, คดุมเคี้ยว, มีคเมียน
ดี ฯ ๒ คำ เพลงฉิ่ง (มีคนเดินก็หลบพอบนกัน ต่าง
กอดสนใจรักแต่คิดถึง)

โกว๊กตัน

๑๓

ยวน ตึกโซ ๑ (เวียกเอื่อง) พ่อ ท่านว่า, ถ้า เพิ่ม,
ฮักเพิ่มมา ท่านจะ คร่ำ, ตัว ประจาว, หน้าบ้านนี้ แล้ว
จะส่ง, กวง ชิง, ทั้ง หุบตี ให้ ส้มที่, เก่งกาจ, บังอาจ ทำ
(เพิ่ม) เพิ่ม ยอมตาย, หมายถึง, เห็น หน้าเอื่อง จะ
หน้าเหลือง, หน้ากา, ยอมหน้าหงา ด้วยเพิ่มรัก, เต็มรัก,
บอก ลัก คำ เพิ่มจะนำ, เวียกเอื่อง, ไป เมืองยวน (เวียก
เอื่อง) ไม่ไหวไม่ไหว, นอกใจ, จากแม่พ่อ แต่เอื่องขอ,
สัญญา, เพิ่มอย่าด่วน เอื่องยอมตาย, มิให้ชาย, ไตตาม
ด่วน นอกจากเพิ่ม, คู่ส่งวน, ของเวียกเอื่อง (เพิ่ม)
รักกัน จริง, หญิง กับ ชาย, ชั่วร้ายๆ เอื่องจะมัว,
หัวดี, ไม่ได้ เรือง แม่นไม่ตาม, พี่ รัก, ทำรักเอื่อง
เหมือนกระต๊อง, ใจผิด, ใจรักกัน คุณแม่พ่อ, ขอ
วินเดียง, ให้เคียง คู่ เพิ่มยังสู้, สดัด รัก, ฮักฮัก หัน ขึ้น
เด็ดขาด, กัดฟันวาศ, ะนาทัน ตั้งแต่วัน, นี้เริ่ม, พี่เพิ่มตา

๓๕ จันจิตร
(เวียกเฮือง) เก้ม อยู่กิน, วนเตียง, คุ้ยเตียง กาย เฮือง
ยอมตาย, ตักว่ายอม, ต้องถ่อมหน้า รักเฮืองจริง,
นั่ง หน้อย, คอยฤกษ์พา (เต็ม) เฮืองแกดังว่า (เวียกเฮือง)
ฮ่าไม่แกดัง, ฮ่าแหงเดียว ๓๒ คำ เจรจา (เต็มตัดพ้อ
จะพาหนี ดาวเวียกเฮืองมียอมทำเดี๋ยว ขณะนั้นคาเวีย
กับยายแควมาซบยชไปกันคาเวียว่าไม่ ดูน้อยกะโตแหว่ง
มายายแคววิ่ง ถลันมาห้ามก็ไม่ทน ดอนมาจับคอเสื้อ
นายเต็มไฉน ดาวเวียกเฮืองนั่งร้องไห้ ดินเฝ้าๆ ขอ
โทษยายแควตัวใหญ่ อดชื่นเรือน คาเวียกับ ตบ แล้วยมด
ไฉนบ้านนายเต็ม ตูไม่ไหว กัด ฟัน แค้นเสียเต็มทน)

ยวนเจ้าเลิง ๑ (เรย) ดมน้ำหน้า, ฮ้ายบ้า กาม,
ตกตามเทอ เลือกเฉย, เข้า กับ, กับ ดีเหวย เฮียตุก
กู, ฐักัน, ถ่อมมันเขี้ย มั่งเหงยมั่งเหงย, เซอซ่า, น้าประจาร์
นึกว่าตุก, กูกดั่ง, ยังกะมั่ง แค้นทดัง, ถอดาม, หยามค้ำนๆ

โก้วกัณ

๓๕

ย้ายควาย ไร่, มะละกะ, จะแต่งงาน ลูกเขยเขลา, เขาได้
บ้าน, ตักตานฮาย ๗ & คำ เจริญ (พูดเป็นที่แก่งกุด
ให้ลูกต๋อจับ ตักต๋อว่าจะมาพาหนี ลูกต๋อก็ไป ลูก
ร้องให้เถียงว่าไม่จริงเลยอย่าเชื่อยายแม่ก็เอ็ดกตบเลี้ยง
แต่แค่ประเดี๋ยวยายแม่ก็เผดอ ตาพ่อต้อง ชั่งตา คน
พากันมาดู นายเต็มฮายกัณ ตาพ่อประจาย
จนเหนื่อยแล้วก็เข้าบ้าน)

ยวนเพ้อ ๑ (เทม) อ้อใจหญิง, หยิ่งพยศ, ปดคนรัก
ฟังรู้จัก, ใจดิบๆ, อธิมหาย นึกว่าชื่อ, ฤๅอ้อเฮื่อง, เยื่อง
ฮุมาย จนค้องฮาย, หน้กนัค, เพาะลัตรี ลูกผู้ฮาย,
หายเจ็บ, ไม่เก็บจำ ก็ระยำ, ฮยาเป็นฮาย, กลายเป็นผี
เห็นใจชัด, คัดขาด, กันชาตินี้ คนกาด, ฮัมปรีหญิง, ผี
ถึงดวง ๗ & คำ เจริญ (นัยใจร้องไห้)

ยวน ก่องจี่นี้ ๑ (ตักคู่) เญ็บดำเยก, เวียกเอื้อง,
 ค่อยเยอง ย่อง ออกนามอง, ว้างคน, กระทบท่วง
 วนารใจ, ร้องให้ กระซิก, ระริกทรวง ดอบตักบ่วง
 ผ่านัด, หลุดพลัดตง ๑ ๒ คำ เสด็จ (ย่อง มาข้างหลัง
 เขามัดคัตถ์แว้งหนัชนเรือน ด้วยกตัญญูคนเห็น)

ยวนคั่ง ๑ (เต็ม) กุญชอกย้อน, ช้อนกล, สาย
 ด้นแท้ ให้ตักแก้มัดปด้า, ให้ซ้ำหลง จะได้วาง,
 ยาดาย, ขายตรง ๆ อ้อบประมง, คณมนุษย์, ดุกระยา
 ๑ ๒ คำ เจริญ (โกรธเต็มเข้าโรงว่า จะขอแก้เผ็ด
 ให้ได้)

บีดม่าน

ชุดที่ ๒ (ชีวิตอนาถา) ฉากในวัดยวน ตักถกร
 มีหลวง ยวน ทงฮึง กับสาว ยวนวันเตียงเค๊ว

ไถ่ถอน

๑๗

ยวนจี้ ๑ (ทงฮึง) หยิงมนุษย์, กัดขึงยุค, กัดญญ
พ่อแม่, ฟัง ทน, อุประกัมภีร์ ลูกชู้ด้อย, ไม่เอาถ้อย,
ไม่เอาคำ เอาแต่ใจ, จะใคร่ทำ, ก็ไม่งาม (วันเลี้ยง)
ทุก ๆ ๓ ถึง, ลูกหยิง, ไม่น่าแท้ ตามพ่อแม่, ตำระพัด,
จะจัด ห้าม แต่เรื่องชู้, คุกรัก, เหลือจากตาม เพราะ
เป็นความ, ถัดถัด, สำหรับตัว (ทงฮึง) นั้นมิใช่, กิจธุระ,
ของพระสงฆ์ ด้วยผิดองค์, วันนัยเดีย, เรื่องเมียผัว แต่
ขัดแม่, ขัดพ่อ, ถัดหนอง มัว เป็นความชั่ว, ผิดพระ
สูตร, พดให้ฟัง ๑ ๒ คำ เจรจา (หุดวงยวนทงชู้ทง
ยอ เห็นไม่ฟัง ก็จดหมาย ให้ ถือไป ถึงวันเต้ โกรธ
กลับขึ้นกุฏิ)

ยวนต๋ออัน ๑ (วันเลี้ยง) ที่เลี้ยงมา, หาหุดวงพ่อ,
ก็ช้อนนั้ ด้วยร้อนจัด, ใจยากลุ่ม, ถูกคุมขัง พ่อ
นั้แต่ง, เต็มเปื้อน, เหลือกำลัง คัด คำนม้ง, เอาแต่
โกรธ, ดง โทษ โปษ นี่พ่อหุด, ควรจะมา, ใจดำหาย

๑๘

ชีวิตอนาถา

คงไม่หน่าย, วินเตียง, เตียงให้ โหย จะชอบอก, ชอบทุก
สิ่ง, ใจจริง โหย แล้ว โหย โหย, เตียง จะตา, ฆ่าตัว
ตาย ฯ คำเจรจา (มองหาพอเห็น นาย หวดมาก ก็ผวา
เข้า กอด หวดห้ามขายคนเจ้าก็ไม่มีสติวัง)

ยวนลำออย ๑ (วินเตียง) หวดเอ๋ยหว.., จวนเวลา,
เตียงตา แล้ว เหลือ จะ แก้ว, เป็น มนุษย์, สุด ขวนขวาย
พอจะแต่ง, กระชายเพิ่ม, เริ่มทำร้าย ขายก็ขาย, แค้นก็แค้น,
แสบแสบแล้ว (หวด) เอา ญาหน้, พี่จะพา, เตียงอย่าพรั่น
ไปด้วยกัน, ตายด้วยกัน, อย่าสิ้นแล้ว (วินเตียง) เมียหวด
มี, ไม่ได้ไม่ดี, เป็นวีแวว ไหนจะแค่นี้, คำนินทา, เป็นราคี
(หวด) เป็นไรไป, เมืองไทย, พระอัยการ ไม่กัศค่าน, ผิด
ร้าย, เมื่อไรวี (วินเตียง) ความรู้คือ, นึกในใจ, รู้ไม่ดี
จะทำที่, ฝันใจ, ก็ใช่คน พุดบ่วยการ, เตียงไม่ชวน,
หน้พ่อแม่ เกิดพุด แต่, ความรัก, เป็นภักษ์ผด เตียง
ตาหวด, หวดอย่าวอน, ร้อนกระมด คง ตาย หน, ตาม

ไถ่กู้ดิน

๑๘

เตียง เพี้ยงไม้มี (หวด) แม้นเตียงตาย, หวดไม่หมาย,
มีชีวิต ขอตามมิตร, วิดเตียง, ไปเวียงผู้ (วินเตียง) พุดเด่น
โย, ไซ้เวลา, เตียงดาที่ (หวด) จรุงใจพี่, เตียงตาย, พี่หมาย
ตาม ๑ ๑- คำ เจริญ (วิดเตียง สันฮาย กอดจูบสั่ง)

ทยอย ญวน ๑ (ถูกคู่) สงสารสาว, ณะผ่าเตียง, วิน
เตียงเฮ้ย เผ่าชนเซย, ฐรัก, เหลือ หัก ห้าม จะจาก
แล้ว, กอดเต่า, เผ่า ถวนตาม เจ้า สันคว้าม, สันฮาย, ใคร
กรายมา ออกนาย หวด, ช้วนเหลือ, เชื้อก็ไซ้ สักอันใจ,
ฮาดัย โฉม, เหงื่อ ไทรมหน้า ไม่เคย ถ่วง, เกิน ถ่วง,
สุดหน่วงวา ขึ้นอุรา, หวดหวด, กำศมฺยตรอง ๑ ๔ คำ
(สาวยวน ลาจาก ไปแล้ว หวดคิดถึงแต่อยู่) ทยอย
ญวน ค่อ

กระนาบแปลง ๑ (หวด) ใจผู้หญิง, จรุงเหมือนปาก,
ก็อยากเชื้อ แต่ก็เหลือ, มิเชื่อน้ำ, คำสอนของ แม่น

เลี้ยง ค่าย, หวด เปน ชาย, ตัอง หมาย ครัวง คำสัตย์
 ตัอง, ค่ายตาม, จะคว่ำม ไย ๑๒ คำเจรจา (เดินเก็บรำๆ มา
 เจอ รุน สันนิทเกิดอแก้ว)

เหลื่องอ้อน ๑ (หวด) รุน สันนิท, ถ้ามั่นคิด, รักกะผม
 ละครบผะหงม, แม่ถนอม, หนะยอมให้ (สันนิท) ประมุทพระ,
 เวศ ดันคร, ซัชน้อย่างไร (หวด) โอ้ ไม่ใช่, พุดเด่น, เปน
 ความจริง ผมขอฝาก, แม่ถนอม, กับหอมตุก ไปรด
 ผังบตุก, ปรงคอง, ดองชายหญิง มีจิตขวาง, อย่างไร,
 ได้พึ่งพิง เปน ผู้หญิง, ถูกอ้อน, ร้อนไม้คี่ เงินเดือน
 ค้าง, ของกระผม, ผัดกับ เงิน ขึ้นรับ, จาก ศาลา,
 มาให้ถึ มอมแม่หนอม, เลี้ยงพ่อหอม, ไปตามนี้ ทั้ง
 ไปรสนั้ย, ถังบิคา, ให้มารับ (สันนิท) แกจะไป, บอชญาเง,
 นำใจหาย (หวด) เมื่อผมตาย, สบายกว่า, นอน ตาหลับ
 รุน สันนิท, ผมตา, หนาขอรับ ขอผม จับ, มือ ถิ่น, ดวย

ไถ่กู้ดิน

๒๑

พรคุณ ฯ ๘ คำเจรจา (ชน สันทเห็น ชน แต่ไม่นึก
ว่าจริงจริงจันอกจาก พู่ ๆ ฤา พุดเด่น ๆ อย่าง ประชดน้อย
ใจ ๆ ฤา คั่น ๆ ใคร ก็เข้าเข้าพอจะจากกันก็)

ปีติมาน

ชุดที่ ๓ (ตาเมีย) ฉากในเรือนนายหวด ทั่ว

ถคร มีกนอมภรรยา นั่ง ยืน อยู่ ตูนายหวด อ้น พ่อหอม
ลูกน้อยสามเดือน กับแม่มนั่ง อยู่

ดวงเดือน ๑ (หวด) พ่อหอมเอ๋ย, เคยทำ, กรรม

ใดหนอ แต่หน้าพ่อ, ไม่รู้จัก, ชักว่า วุ่น พ่อรู้ความ,
พยายาม, ไปตามบุญ เพื่อสกุ, พ่อรัก, นี้จักฟู จงรัก
แม่, เที่ยงแม่, แดรักขอ จะรู้ ฤา, แม่เจ้า, บอกเข้าหู

พอหกขวบ, ตระแม่หอม, ซ้อมความรู้ เอาฝากครู, อยู่ให้
ใช้, ไปโรงเรียน ฯ ๘ คำเจรจา (พรรณาเรียกด้ายมาผูก
มือตาแดง ๆ แม่ก็หัวเราะไม่รู้เรื่อง แล้วยกให้นมรับไป)

แปดกหุ ๑ (ถนอม) เธอไปดู, ถกรไกร, คัดใจมา
ถึงออกท่า, ริม ๆ, บทพิมพ์เขียน (หวด) ดูที่ไหน,
ดูหัวใจ, พี่เขียน ๆ จะวนเวียน, มรณา, ไม่ช้าวัน (ถนอม)
อ้วยขวัญ ทาย, ทายว่า, เดือนหน้านี้ จะเป็นที่, หดง
ขุนนาง, เหมือนอย่างฉัน (หวด) หดงปฎิมา, พอกะ
พี่, ครานี้ครั้น ไชย หวัน ๆ, จากแม่หนอง, ตรอมรำคาญ
มันแม่หนอง, รักพี่, ปรานีถูก อย่าให้ถูก, ทบตี, พี่ส่งสาร
รู้เรียนได้, ให้ศึกษา, วิชาการ อย่าให้ถ่าน, เพราะปราม,
จะหตาบเลย ขุนสันท, เพื่อนสันท, มิตร ของพี่ คงปร
นี้, ช่วยถนอม, ไม่ยอมเลย เงินเดือนค่าง, เบิกให้, ใช้
ตามเคย เกิดขอเฮย, สั่งเจ้า, ให้เข้าใจ ถ้าพี่ตาย,
แล้วอย่าหมาย, ทำเหมือนเขา เขาไปเผา, เจ็บ ๆ
หนา, อย่าหน้าใหญ่ ทั้งหนังสือ, ฤาฝาก, ใครกรากไป
กราบเรียนให้, ท่านบิดา, โปรดมารับ ไปอยู่พิศ, ะณ
โลก, อย่าโศกนัก อุด้าหวัท, ถูกันฮอย, คอยกำกับ

ไก่อ้วนถึน

๒๓

ทั้งรักตัว, ตังวอนตน, ทนอาภัพ แม้นจะจับ, มีผัว, เปน
ตัวตน ประจบประแจง, คุณแม่, และคุณพ่อ ขย่าหน้าอ,
งอแง, เอาแต่บ่น (ถอนม) มานั่งเทศ, ณาเพ้อ, เเซอพิกล
ต๊ับประคน, จริงจ้ง, ไม่ฟังละ เรื่องอะไร, ถึงจะได้, ตาย
หนุ่ม ๆ ยังกระชุ่ม, กระชวย, ทั้งด้วยสระ (หวด) ประ
มาทใจ, นั้นมิใช่, คำของพระ (ถอนม) ฉะ ๆ ๆ, ๆ วัน
นี้, เกร่งดีจริง ๆ ๑๖ คำ เจรจา (ถอนม) เข้ายั่วผัวกอด
จูบถอนใจแต่ก็ต๊อน เมียถามเรื่องก็ไม่บอกกลับ
เกตุฉอน ในที่สุดซบหัวกอดถอนมร้องไห้ โฮ ๆ)

ปีติมาน

ชุดที่ ๔ (เดี่ยวเซ็ง?) ฉากอย่างชุดที่ ๑ ตัวตกรนี้
นายหวดเดินมา รู้ท้าวพระวงใจอะไรอยู่

ปีแก้วน้อย ๑ (หวด) จะไม่ไป, ในวัง, คลั่งเตริยม
ตาย ก็จะทำตาย, พู้ฟ้า, บ้าผู้หญิง เขาจะตาย, ฤาจะกตายน,
ตบายพริ้ง หวดยังกริ่ง, ใจเหลือ, เชื้อไม่ตง ถ้าวันเตียง,

เดี๋ยง ช้วน, บัดไต่บ่แล้ว หวดก็ แก้ว, กัดำตาม, ความ
ประสังค์ ชายชาตรี, แม่ ไม่นี่, สัจจาจง เหมือนบดผง,
ตำบมมนุษย์, พุดทรวง ๖๔ คำเจรจา (ขณะนั้นได้กเยยวอน
ก็อดหมายมาให้สลักหลังจำได้ว่าตายมือแม่วินเดียง ตาม
ว่า ไปไหนมา ว่าวินเดียงวอนไปซื้อผืนกะเหต๋า เมื่อเข้า
มอบจดหมายให้ แค้นายใช้ฟังว่างมา หวดตั่งใจหน้า
ตื่นช้าน)

อ่าน ๑ พี่หวดจำ, ถึงเวตา, วินเดียงแก้ว เห็นไม่
แคล้ว, เดียตัว, ช้วนตฤต ต้องแต่งงาน, วินนี่, ชุตะมุน เป็น
สันบุญ, หวดจำ, เดียงตาตาย ๖ ๒ คำเจรจา (หวดโกด
ถามว่ารู้ไหมว่ามีใครตายบ้างที่บ้านยวอน ได้กเยยว่ามันมา
แะวัดใจทักกันว่าลูกสาวในบ้านยวอนกินยาตายขาดใจเดี๋ยง
ใครก็ไม่ทราบแม่วินเดียงกระมังเห็นให้ ซอยวตาย แดว้อง
ให้หน้าไม่เป็นตลก่าถึงจะแต่งงาน ควันชักว่าตายแล้วฤ)

ก็ว่าตายแล้วแน่ พ่อเด็กเยอไปแล้ว นายหวดตาแดงๆ
กระต๊อบเท้าอืดๆ)

ชนะว ๑ (หวด) ไม่ไปไม่ไป, โนว, ชั่งเถอะนำ
ค้อยรักษา, คักคักมนุษย์, เปน สด หมาย เห็นแก่วัว,
ขัวชาติ, อุบาทว์ชาย หดงเดี่ยวตาย, ขี้วิต, ก็มีคน วิน
เดี่ยวตาย, ก็เพราะหมาย, รักนายหวด เออก็ควร, ฤาหวด
จะด้วน ดัน สดระลัดย, บัดดีญญา, วาจากน เขาเถอะ
ทน, ตายตาม, ไม่รวมใคร ๆ & คำเจรจา (ว่าจะไปซื้อ
มอฝ้ายที่ห้าง ผดุงเข้าโรงเดี่ยวกำขวดมา)

โด้ ๑ (หวด) แม่หนอมเฮ้ย, บุญเคย, กันเท่านี้
เปนสุดที่, ฝัจะค้อย, ทออยู่ไหว ดั่งด้าวหอม, ลูกน้อย, กลอย
หัทไทย ทำยังไ้, ถึงเวลา, จำดัด ขุนต้นท, มีดรวัก,
เหลื่อจักพบ หวดจำหอบ, ตาเผ่น, ไปเปนผี คิดถึงแต่,
คุณ แม่คุณ พ่อ, ขบ โทษที่ ถึงไม่มี, ดูกก็ไม, เปนไรนัก
วินเตียงจำ, ถัดดับ, คอยรับ หวด วินเตียง ขวน, ฝัจะ

ตาม, ตัดห้ามหัก ขอบตาย ทอด, กอด สกนธ์, สาวคนรัก
 ตูตี่มอ๊ก, มอเพี้ย, อย่าเสียใจ ๆ ๖ คำเจรจา (กinya
 แด้วโยนขวดเซจะเข้าบ้านวันเลี้ยง ตาเหนอออกมาห้าม
 ไม่ให้เข้า)

ตั้งเมือง ๑ (หวด) อย่าว่านวาย, เต็งก็ตาย, หมด
 หมายถึง หวดก็กิน, ยาพิศ, คมิดได้ ขอกอดศพ, ซบตาย,
 เหมือน หมายถึง ไว้ แก่ หลีกไป, ไม่ได้ หนา, อย่าเวยวาย
 (เหนอ) สาววันเลี้ยง, ตายเมื่อไหร่, กัดมีได้ผัวกำลังนัว,
 กันใหญ่, น่าใจหาย สาวเหวี่ยงก่ฮ้อง, ดอกดิน, กinya ตาย
 เสียตายนาย, เทมปลัด, แต่งวันเลี้ยง (เจรจา) ช้างนาย
 เทม, เดิมคอด, กอดทางนี้ ครั้นทางโน้น, โผนเป่นผี,
 กัดมี หนึ่งเลี้ยง ไปคดถึงไค้, ร้องให้พิบ, อยู่กับเคียง
 แม่ย่างโกรข, เบี้ยว ๆ, เต็งรเบ็ง (หวด) สาววันเลี้ยง,
 เตยวัน, อยู่ที่ไหน, (เหนอ) ก็อยู่ใน, เวื่อนนะซี, ขอดคี่เก่ง
 กัดจะกิน, ผ่น กระเหล้า, ฤทธิเมาเต็ง หาไม่เจ็ง, หากนาย

เต็ม,เต็มแย่งกัน (หวด) ข้าจะไป,หาวันเดียว,เดียวไปน่า
(เหอ) พ่อเต้ซา,แม่ย่างซา,มาช่วยกัน อ้ายหวดไทย,จะ
เข้าไป,ข้างในนั้น (หวด) ไม่เห็นชั้น,เดยกะข้า,จะ
มาตาย ฯ ๑๐ คำ เจริญ (พอวันเดียวได้ยินเท่านั้น ไผมา
กอดนายหวด พอนายหวดรงมพิศยากก็ล้มลง พ่อแม่
ลงมายืนค้ำค้ำกับหวด ยวนควย)

ยวนเอะเดาะ ๑ (วันเดียว) เกือบชั่วช้า,ร่าย
บวน,แม่หวดเอ๋ย เดยฟังเคย,เห็นอ้ายเต็ม,เต็มฉิบหาย
น้องจะค้ม,ยาฝืน,ดินเวยวาย มันตกาย,ปลุกปล้ำ,ข้า
แย่งเท พ่อเอ็นสาว,เหวี่ยงเอียง,แบ้วเป็องร้อง กินน้ำกรด,
จรดทอง,มันค้องเห วังไปแทง,คอดม,จมศพเค หวดจำ
เวลาช่วย,รอดม้วยมา (หวด) พี่เสียแข่ง,เหล่งเสีย
แล้ว,แก้วกอดยจิตร์กัณยาพิศ,ฤทธิ์ร้าย,ตกายหา เชื้อ
วันเดียว,เล้งสะหรี,สิ้นชั่ว เกิดขอตา,เล้งม้วย,แก้บว
การ (วันเดียว) เกิดหน่าอย่าง,นางหนู,รักข้า ไมควรวา,
ขัดคอ,ต่อสั่งหาญ ขวักขึง,เห็นชัด,ไม่ค้ำค้ำ หน้อย

๒๘ ได้ยี่เซ็ง ?

เหมือนบ้าน, โนนไร่, ตายคามกัน เกิดนางหนู, ไปอยู่,
กะฐได้ ชำยกให้, ดมึนดๆ, ไม่เกียจกัน (หวด) ขอบใจ
ตา, ตาที่, เห็นชู้วัน จะไม่ทัน, เปนเซย, เซยวันเดียง ๑ ๑๐ คำ
เจรจา (วันเดียงร้องไห้คัดค้านช่วยกันแก ขณะนั้น
บาดหลวงลงมาตาเรยยายแก้วตามมา หลวงยวงว่าเพราะ
ไม้กางเขนจึงส่อเหตุ บาดหลวงคือนว่ารู้มากยากนานวันน้อย
พลอยรำคาญเลยเข้าโรง ถนอมจึงร้องไห้มากอดผิว แม่
นมอุ้มลูกตาม)

ตัวยี่เพดง ๑ (หวด) แม่รักหวด, วันเดียงคัรว,
รักถนอม ถนอมยอม, รักแม่ยวง, มีควรเกียง คุณยาย
คุณตา, เวทนา, อย่าดำเอียง โปรดชุบเลี้ยง, เมียแม่ัน,
ฝากแทนตัว (วันเดียง) วันเดียงยอม, รักถนอม, เหมือน
พี่รัก (ถนอม) ถนอมจัก, รักวันเดียง, เพียงเมียผัว
(หวด) พี่ได้เซ็ง, ดั่งเซ็ง, เหลือเมามัว ไซ้หมายชั่ว
หมายดี, ถึงที่ตา ๑ & คำโอคเจรจา (ต่างร้องไห้รว)

ยอนบอกหนทางบ่ไม่ควรใจร้อนใจไฟตายเปล่าๆ ขณะ
นั้นขุนตันท้วง กระหืดกระหอบปากของตระเวนมา เกรงนาย
หวดจะถูกพวกยอนทำร้าย เห็นผิดคาด กำลังประนีประ
ยอมร้องไห้กัน ถอนมกำลังหอบเขมือบๆ จะดับจิตร์ ขุน
ตันท้วงว่าตนเองแถมมีน้ำดังเดียวกันนี้เก่า เขาเกาะต้นเคราะห์
สิ้นโคกกันที่ ขอบใจของตระเวนว่ากลับได้ ถอนมโกรธ
ว่าหวดจะตายกลับเห็นเป็นสนุกไปได้ ไม่ช่วยแก้ไข ก็ว่า
แก้ทำไม เดียงว่าก็ยังมึนต๋อยใจอยู่นี้ ขุนตันท้วงก๊วยตาย
เมื่อไรกินอุปาทานเท่านั้นฝรั่งขายยาเจริญอาหารเปลี่ยนขวด
ยาพิศให้มาต่างหากเพราะเขาเห็นคั่งคั่งผิดทำ ต่างร้องพร้อม
กันว่านั่นๆ? หัวว้อฮา! หวดถูกชนกอดวินเดียงได้ทันที
ถอนมค้อน หวดยอนว่าต้องรักกันอย่างสัญญาค้อนหน้า
พระถึงจะได้ชีดีกาเว้ย ! เลยฮ่ากัน ก็)

ปีติมานจบเรื่อง

ศุภมัตต

